СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 20. Джерзі Сиґі, Н. Дж., вівторок, 26-го січня,

VOL. XLV. No. 20. Jersey City, N. J., Tuesday, January 26, 1937. THREE CENTS

ПОВЕНЯНА КАТАСТРОФА РОСТЕ

ДЕСЯТКИ СМЕРТЕЙ, 400,000 БЕЗДОМНИХ.

ВАШИНҐТОН.—Безперестанні нові дощі збільшують катастрофу повени здовж ріки Огайо. Понад 400,000 людей знайшлися без даху над головою. Число жертв повени виносить коло 50. Втрати в маєтку просто навіть зґрубша обчислити не дасться. Повінь зірвала комунікаційні засоби: дороги, залізниці, телеґрафи, телефони, радія. Що найгірше, це брак певности, чи це вже вершок нещастя, чи ще щось гірше не прийде.

Вогонь помагає воді.

У Синсинеті, Огайо, повінь розбила багато збірників ґазоліни й олію, котрі потім поплили бурливими водами ріки. Як ця ґазоліна занялася, ціла ріка на просторі кількох миль стала одним огненним морем, проти котрого обєднані сили пожарників, війська, добровольців і вязнів стали безсильні.

Повінь піднесла збірник ґазоліни, що має в собі містоти 250,000 ґальонів, і понесла його поволі вділ рікою. Як цей збірник дістанеться в поблискжя пожару, він може займитися з страшними наслідками. Щоб не допустити його до горіючих домів, уряд зорґанізував фльотилю вуглевих барж, котрі мають його відпихати від горіючих домів.

Божевільний бунт вязнів.

У вязниці в Френкфорті, в стейті Кентокі, вибухли в пятницю, коли води почали заливати вязницю, поважні заворушення вязнів. Вязні, більшість котрих мурини, поводилися як божевільні. Про заворушення ходять ріжні суперечні з собою вістки. Кажуть, що мурини билися з білими вязнями, коли заряд почав вивозити вязнів на безпечніше місце. Інші кажуть, що вязні збунтувалися проти заряду та що заряд мусів ужити пальної зброї. Досі у вязниці погибли 12 вязнів.

Місто Френкфорт потерпіло сильно через повінь. У місті тріснула головна ґазова рура, а робітники ґазового підприємства не можуть її направити через воду.

Боротьба проти вандалізму.

Води ріки Огайо заляли вже бизнесову частину міста Портсмута, а уряд робить очайдушні зусилля, щоб вивезти на безпечне місце 25,000 людей, загрожених водами ріки, що піднеслася на 70 стіп понад нормальний стан.

У залитих водами частинах міста трапилися грабіжі. Поліція дала приказ стріляти до вандалів, щоби вбити. У місті росте число занедужань на інфлюенцу.

Уряд орґанізує „военну" допомогу на рятунок повенянам.

У суботу президент Рузвелт видав проклямацію до населення краю, щоб збирало допомогу жертвам виливу рік Огайо й Місісіпі. Проклямація подає число жертв повени на 270,000 осіб. Президент каже, що допомога повинна дати принайлні два міліони долярів. Каже складати жертви на руки Червоного Хреста.

У неділю, коли наспіли вістки про зростаючі розміри повеняної катастрофи, президент Рузвелт видав приказ, котрим змобілізував для боротьби проти повени на „военну стопу" пять чинників: армію, фльоту, прибережну сторожу, Адміністрацію Поступу Праць („Доблю-Пі-Ей") та Табори Цивільної Консервації („Сі-Сі-Сі"). Всі вони мають помагати Червоному Хрестові.

Українці жертвами повени.

Михайло Медвідь доносить з Ґвілинґу, в стейті Вест Вірджінія, що українська громада в тій місцевості залита водою. Церква й галя під водою. Сніг паде й зимно, а вода прибуває. Багато українців пішли до роботи й не годні дістатись домів.

СЕКРЕТАРКА ПРАЦІ СКЛИКУЄ НОВУ АВТОМОБІЛЬНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Секретарка праці, Перкинс, скликала на цю середу конференцію урядовців Ґенеральної Моторової Корпорації та представників робітничої юнії, що веде страйк автомобільних робітників. Конференція має на цілі знайти пляни й методи, як вести конференції в справі закінчення страйку.

Провідники юнії вже приняли заклик.

„Флинт Алайенс", що обєднує юнії „льояльних" робітників, себто тих, що не вийшли на страйк, кличе робітників на віторок вертатись до праці.

ШУКАЮТЬ „НАЙМЕРЗЕНІШОГО ОБМАНЦЯ".

НЮ ЙОРК. — Місцева поліція шукає „наймерзенішого обманця Ню Йорку", проти котрого кілька молодих хлопців донесли, що він обіцяє хлопцям дати роботу, як вони віддадуть йому свої плащі. Хлопці віддали плащі, а роботодавця не могли знайти.

ЧИМ ЗАЙМАЮТЬСЯ ЖИДІВСЬКІ АДВОКАТИ.

У Львові арештовано адвоката Авраама Фрайліха (вул. Коперника ч. 26) під закидом ошуканства і спроневірення. Д-р Фрайліх, виступаючи як власник камяниці у Старому Ринку ч. 5., що належить до його сестри Дори, взяв від Анни Турлай 808 зл., обіцюючи їй за те посаду дозорчихи. В подібний спосіб виманив 200 зл. від Анни Пікули. В обох випадках не додержав слова, бо згадану посаду займає хто інший, а гроші присвоїв собі.

СЛІДИ УКРАЇНСЬКОЇ ДАВНИНИ В ХОЛМІ.

В Часі каналізаційних робіт у Холмі відкрили в крейдових верствах, на яких побудовано місто, підземні коридори і сходи. Лябіринти подібні своїм виглядом до славного підземелля в київській Лаврі, але розмірами значно їх перевищують, бо тягнуться попід ціле місто, а своїми розгалуженнями сягають до давніх оборонних веж у віддалі 4 км. від теперішніх границь міста. Управа міста очищує їх від румовища і будує до них вхід від Люблинської вулиці. Нема сумніву, що це останки з часів старинного українського князівства.

ЛІК НА ПРОКАЗУ.

Як повідомляє портуґальська преса, аптикар Антоніо Франко винайшов нову методу лікування прокази. Вона полягає на льокальному лікуванні з одночасним внутрішнім, що триває кілька місяців. Тією методою осягнено вже багато випадків повного видужання, які ствердив бактеріольоґічний інститут у Лісбоні.

СКРИТОВБИВСТВО.

З Тернополя повідомляють: В Потуторах піднас повороту возом з кооперативи домів хтось застрілив Гринька Балея, мешканця Потутор. Куля, вистрілена з револьверу скритовбивником, полілила Балея в задню частину голови й спричинила смерть на місці.

КОТИ МУДРІШІ ВІД СОБАК.

Вже Метерлінк і за ним інші казали, що кітка мудріша від собаки. Загальна опінія з недовірям приймає такі заяви, бо собачий престіж вищий серед загалу ніж котячий. Одначе не можна говорити про розум, але радше про інстинкт, чутливість чи щось у тім роді... Напр. велике поводження мають собачі перегони, зате зовсім ніхто не уладжує котячих перегонів, бо кітка не розуміє, але відчуває, що добича-примана для неї не цікава.

Жан Пенлеве оповідає про досліди перед екраном. Гончій собаці показуєть на екрані зайця, що втікає. Собака з місця зривається, бреше і хвилюється. Коли кітці показали на екрані миш, то кітка отворить широко очі і... знуджена відвертається. Коли собаці й котові показати на екрані тиґра, собака присідає на задні лапи і ховає хвіст під себе, а кітка дивиться на екран зовсім байдуже. Розум чи ні, а хто мудріший: кітка чи собака?

ЗМІНЯЮТЬ КАЛЕНДАР ЮЛІЯНСЬКИЙ НА ГРИГОРІЯНСЬКИЙ.

„Український Місіонар", що виходить у Бразилії, повідомляє, що оо. василіяни в Бразилії (інших греко-кат. священиків там нема) за дозволом нашої духовної влади вводять з днем 1. січня 1937 р. у всіх греко-кат. церквах богослуження на основі календаря григоріянського, замісць дотепер уживаного юліянського, значить: переходять на новий календар.

При цій нагоді пригадаємо, що греко-кат. парохія св. Варвари у Відні ввела ще перед кількома роками богослуження для своїх вірних на основі обох календарів: григоріянського і юліянського. У практиці це виглядало так, що вірні мали змогу ходити на богослуження тоді, коли мали час і змогу.

У Варшаві в церкві оо. василіян при вул. Медовій йдуть богослуження на основі календаря григоріянського.

ЗА ВБИВСТВО ЖІНКИ.

Перед судом присяжних у Перемишлі станув Яків Ґах, селянин із Волі Рошівської, за вбивство жінки. Одної ночі він прийшов пізно до дому. Коли жінка почала йому докоряти, Ґах кинувся до неї і вдушив її. Арештований не признавався до вини. Окружний суд у Перемишлі розглядав уже раз цю справу на сесії присяжних суддів і засудив Ґаха на досмертну вязницю. Одначе найвищий суд цей присуд уневажнив і звелів перевести нову розправу перед новою лавою присяжних. Нова розправа скінчилася тим самим присудом.

МОРСЬКІ МЯКУНИ ЗАМІСЦЬ ЖИТА.

Хемічна аналіза виказує, що дрібні ростинні і звіринні орґанізми, які мають загальну назву плянктону і які цілими масами плавають у морі, мають більший відсоток білка і товщів, як, скажім, жито. Про видатність плянктону найкраще промовляє таке порівнання: коли гектар урожайної землі може дати підчас урожайного літа приблизно 1,760 кг. збіжжя чи інших плодів раз на рік, тоді один гектар морської поверхні може дати 1,500 кг. морських „плодів", але найменше 12 равів у році.

БОЛЬШЕВИЦЬКА НАУКА.

Совєтська преса повідомляє, що катедру біольоґії в медичнім інституті в Саратові займає якийсь Тюмаков, цілковитий неук. У своїх викладах він розвиває такі теорії, що „земля спирається на трьох китах" та що „сонце, заходячи, занурюється в ріці Океан". В десятьох викладах він займався проблемою, який ріст може мати 18-літня дівчина на планеті Юпітер. Большевицька преса дорікає за це директорові інституту, закидаючи йому одночасно троцькізм.

НОВИЙ ЛЮДОВИЙ ДІМ.

В Бовшеві, пов. Рогатин, місцеві латинники рішили приступити до будови людового дому і вибрали окремий комітет із 16 осіб. Почин до цього дала місцева вчителька, Яніна Лішко.

ЕКСПОРТ ГРИБІВ І ЛІКУВАЛЬНОГО ЗІЛЛЯ.

В жовтні м. р. зазначився оживлений експорт грибів із Польщі. Із самої Виленщини вивезено коло 10 тисяч кґ. сушених грибів, головно до Злучених Держав, Франції Німеччини та Швайцарії. Зріс теж поважно вивіз консервованих грибів, які вивожено переважно до Франції, Німеччини й Англії. Попри гриби сильно експортують лікувальне зілля, найбільше з Виленщини, де цей експорт найкраще зорґанізований. Загалом вивезено коло 25 тисяч кґ. зілля, головно до Німеччини Англії, Австрії, Чехословаччини та Бельгії.

МАЛЯРСТВО БЕЗ ФАРБ.

Віденський професор вищої технічної школи Герман Ґром-Ротмаєр хоче створити новий рід мистецтва, беручи на допомогу техніку. Він учить рисунків і малярства і вже від кількох літ створив у цій школі окремий відділ, де вчить ріжних тайн штучного освітлення, які можна використати для сцени. Всі знаємо, як можна при помочі світла піднести вартість вистави і добути ефекти, які зміцнюють мистецьке враження. Та Ґром-Ротмаєр не хоче обмежитись до чисто технічних засобів, а хоче вживати світла так, як малярі вживають фарб. Своє нове мистецтво, що використовує техніку, назвав він світляним малярством; його мета: освітлювати всякі предмети, поверхні та форми ріжними кольоровими світлями та забарвленими тінями.

Замісць фарб, пензлів і палітри вживає віденський професор електричні лямпки і звичайні лямпки із склами ріжних кольорів. Він спрямовує світло з тих лямп, при помочі рефлекторів, на білу поверхню. На цій поверхні повстають плястичні образи, а від випуклих форм ідуть усякі тіні. Колірові тіні перемішуються, наче колірові течива у посуді і нагадують ворушкі коктейлі, що видовжуються і комбінуються у всякі образи. Якнайменша зміна пересуненого світла перетворюється у гру форм, барв і тіней. Перше практичне значіння такого винаходу для реклями. Таке малювання коліровим світлом дає незвичайні ефкти.

Винахід Ротмаєра дозволяє освітлювати найтемніші та найбрудніші будинки, площі, вулиці і предмети так, що вони сяють як мальовані. Режисер може із найбідніших предметів на сцені зробити цілу ґаму чудових барв. Навіть незалежно від такої точно означеної мети як освітлення предметів для маніфестації, на свята, або на сцені, можна із сполуки ріжних лямп, відповідно повязаних, творити для власної приємности чудові образи. Такі образи можуть заспокоїти уяву самі для себе, як це бачимо нераз на колірових образах екрану. Миляні баньки перетворені технікою в мистецтво, яке кожний може творити для себе. Від одного поруху електричного ґудзика воно щезає і таксамо за секунду знову появляється.

СУД МОСКОВСЬКИХ ДИКУНІВ

МОСКВА. — В Москві розпочався черговий політичний процес проти Радека, Сокольнікова, Пятакова, Серебрякова, Рома й інших, бувших видних большевицьких лідерів, за приналежність до ґрупи Троцького та за підпольну роботу, в якій вони хотіли звалити режім Сталіна й захопити владу для себе. Цілком подібно, як у попередніх процесах, так і тепер підсудні вповні признаються до всього й стараються всю вину стягнути на себе. Радек признався, що він враз з товаришами порозумівався з німецькими і японськими представниками в цілі викликання війни, відступаючи Німеччині „долину України", а Японії далеко-східні території. Також признався, що плянував смерть Сталіна. Дослівно він говорив: „Я винуватий у всіх закидах, які мені роблять, у всіх терористичних заговорах: тих, про які я знав, і тих, про які я не знав". Подібне заявляли теж інші підсудні.

НІМЕЧЧИНА ХОЧЕ ВИМІНЯТИ МАШИНИ ЗА ЗБІЖЖЯ.

БЕРЛІН. — У Німеччині дається відчувати брак харчів. З огляду на обмежений міжнародній товарообмін німці не мають доволі чужої валюти, щоб купити собі за границею харчів. Обчисляють, що цього року забракне в Німеччині 1,000,000 тон пшениці. Німецький уряд хоче набути ту пшеницю в той спосіб, що хоче виміняти її за машини. Частину цеї виміни Німеччина вже довершила з Юґославією і Канадою, а частину хоче довершити з Арґентиною.

РЕАҐУЮТЬ ТАК, ЯК МОЖУТЬ.

БІБРКА. — В селі Чорториа, пов. Бібрка, невідомі люди повибивали в двох польських школах усі вікна і понищили всі портрети польських достойників та емблеми Польщі. Поліція заарештувала під замітом цього саботажу С. Лалака, Петра Сидора і Миколу Лалака. Останнього по переслуханню, сильно побитого, випустили на волю, бо він не має ще 15 літ. Двох інших помістили в слідчій ходорівській тюрмі. Треба замітити, що старший брат Лалака, Дмитро, був засуджений минулого року на 4 і пів року тюрми за приналежність до ОУН, а старший брат Сидора, Іван, був засуджений рівночасно на 4 роки тюрми.

ЩЕ ОДИН ФРАНЦУЗЬКИЙ ПИСЬМЕННИК РОЗЧАРОВАНИЙ У СОВЄТАХ.

ПАРИЖ. — Після трьох славних французьких письменників, що обороняли завзято совєтську владу, як довго не бачили її, а гостро скритикували, як тільки побачили її власними очима, приходить четверний: Л. Ф. Селін. Першим був Панаїт Істраті, другим Віктор Серж, третім, що недавно випустив з друку книжку про Совєти, в якій найчорнішими красками змалював большевицьку владу, був Жід. Всі вони колись вихваляли Совєти під небеса і з черги діставали навіть почесні нагороди від Совєтів. Та, побачивши правдиве обличчя дикої Росії, вони мали відвагу назвати справи по імені. Згаданий Селін, повернувшися з Росії, написав книжку під заголовком „Меа кульпа", що означає „моя вина". В ній він тяжко обвинувачує большевицький режім і називає його ще гіршим від давнього царського, бо він більш фарисейський, більш скритий і анонімний. Давніше вязні петропавловської кріпости не були так відгороджені від світу, як нині всі громадяни СССР, говорить Селін. Обурював його також визиск робітників, бо коли, напр., інжинір діставав 7,000 рублів місячно, то жінка-робітниця діставала лише 50. А пара черевиків коштує там 900 рублів.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКА „ПРИЯЗНЬ".

ПОЗНАНЬ. — „Курєр Познаньскі" містить враження одного поляка, що вернувся з Берліна, про те, як відносяться нині німці до Польщі. „Сіра юрба в Німеччині", говорить він, „уважає теперішній стан річей за перехідний. Ніколи ніхто не забуває про землі, відібрані у версайському договорі, тимбільше тепер, у добі харчевих недомагань". Далі згадується там про те, що німці числять на інтервенцію в Польщі: „Німці спекулюють на внутрішнє безладдя в Польщі. Числять на те, що внутрішній розвал дійде да такого стану, що прийде до поділу Польщі, як в Еспанії. Вони надіються, що фермент доведе до зудару двох поборюючих себе таборів. Сподіваються, що комуністичний натиск на Польщу буде такий сильний, що спричинить вибух. А тоді Німеччина зможе інтервенювати в імя боротьби з комунізмом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАРТІЯ Й УРЯДНИК

На тлі страйку автомобільних робітників виринають час від часу події, що в драматичний спосіб висвітлюють питання, по суті з страйком незвязані, або питання загальної політичної натури.

Одно з таких питань виринуло при кінці минулого тижня, коли Джан Л. Луис, голова Комітету для Промислової Орґанізації, що веде страйк автомобільних робітників з ціллю зорґанізування всіх автомобільних робітників в одну промислову юнію, віднісся до президента з домаганням вмішатися в цей страйк по стороні страйкарів.

У тій ситуації Джан Луис дав до зрозуміння, що страйкуючі робітники сподіваються від президента Рузвелта, що він стане по їх стороні; адже підчас виборів вони були по його стороні. Отже Джан Луис заявив власне це становище, яке часто займають люди по наших орґанізаціях. Як вони виберуть до уряду свого кандидата, то ждуть, що по виборі урядник буде представником їх партії, отже в усяких спірних рішеннях буде ставати по стороні тих, що його при виборі попирали. Буває, що й вибрані урядники займають таке становище й в уряді займають становище тих, що, мовляв, їх туди прислали.

Та президент Рузвелт такого становища не заняв. Він дав до зрозуміння Джанові Луисові, що зі становищем Луиса не годиться. Це не значить, що Рузвелт не свідомий піддержки ґрупи Луиса для вибору Рузвелта президентом Злучених Держав. Одначе ця свідомість і вдячність має свої границі. Вдячність не обовязує урядника до того, щоб займати становище, прихильне до своїх прихильників.

Пише з приводу цього „Ню Йорк Таймс":

„Президент Злучених Держав, раз вибраний, не стає президентом якоїнебудь ґрупи, що за нього голосувала, ані навіть усіх ґруп, що за нього голосували. Він стає президентом Злучених Держав, і на цьому становищі й у такій відповідальності він має обовязок дивитися на питання публичної політики не зі становища спеціяльних ґруп, але зі становища найкращих інтересів усього народу".

Те саме відноситься не тільки до держави, але до орґанізації. Кандидувати може чоловік на уряд з якою він тільки хоче програмою, вязатися з якоюнебудь ґрупою, але, ставши урядником, він перестає бути висловником цеї ґрупи, а стає висловником усього загалу членів. Хто цього не розуміє, той не розуміє основних засад демократичного правління.

МОСКВА ПРИ „РОБОТІ"

(Надіслане для „Свободи" з Парижа).

Новий рік почався все більш зростаючими міжнародніми конфліктами. „Заслуга" в цьому без усяких сумнівів в значній мірі належиться Москві, що старається нацькувати одні европейські держави проти других. Ця її тактика особливо проявляється на тлі еспанських подій. Черговим завданням большевиків було забити клина між Німеччиною й Італією. Інтриґа одначе не вдалася. Італія так же катеґорично, як і Німеччина, заявила, що гасло невтручання в еспанські справи не може стати середником виказання допомоги... большевикам. В свою чергу Анґлія не бажає створення совєтської републики в Еспанії.

Французька ґазета „Ля Репюблік" орґан радикальної партії, що творить разом з комуністами „Народній Фронт" — пише:

„СССР бажає війни тому, що тільки війна може, на думку Сталіна, викликати революції. Москва бажає, щоб війна виникла на заході — в Еспанії, у Франції, в Альпах, чи над Рейном, але щоб вона сама не була нею діткнена й могла тягти для себе чужими руками „каштани" з вогню"...

Як виявляється, інцидент із затриманням німецького пароплава „Пальоса" червоними еспанськими моряками, також спровокований большевицькими аґентами, що мають доручення всякими способами загострювати відносини Мадриду з Берліном. Зпочатку еспанці не важилися застосовувати репресій супроти німецьких кораблів, але на цьому настояв совєтський представник Розенберґ. З його доручення до пристані Більбао виїхав московський аґент Бірґман і причинився до арештування німецького „Пальоса". В Москві сподівалися, що це спричинить поважні політичні потрясення. Для керівництва евентуальними операціями супроти німецької фльоти до Більбао був навіть висланий червоний „адмірал" Жуков...

*

Деспотично - панівне поведення московських аґентів зачинає вже обурювати самих еспанських марксистів. Інформатори подають, що на спеціяльному засіданні ради міністрів у Валенсії деякі її представники домагалися ослаблення диктатури совєтських представників Антонова-Овсєєнка й Розенберґа. Відповідав їм у надзвичайно різкому тоні Розенберґ. Його загрози припинити фінансвоу й мілітарну підтримку СССР поділали на еспанських міністрів упокорюючо...

В Більбао виникнув ще гостріший конфлікт. Баски рішучо відмовилися признавати своїм командантом присланого з Москви „адмірала" Жукова. В Мадриді й Катальонії відбулися атентати на особи, особливо тісно звязані з совєтським полпредством. Жертвами цих атентатів впали — комісар оборони Мадриду, Пабльо Ілескуас і помічник барсельонського военного команданта, Міґуель Плятос.

Водночас загострилися відносини між керівником оборони Мадриду ґен. Міахом і „ославленим" командантом міжнародніх (комуністичних) бриґад Клєбером. Ці непорозуміння надзвичайно занепокоюють совєтський уряд.

Жео Лондон — це один з найбільш відомих французьких журналістів. Він безпартійний і визнається безсторонністю своїх писань. Поїхавши до Еспанії, висилає до ґазет свої кореспонденції, в яких подає між іншим таке:

„В Барсельоні, у червоних, справами кермують не народні преставники, лише ґенґстери, що передтим виповнювали вязниці не тільки Еспанії, але цілої Европи за вбивства, злодійства, торговлю наркотиками, живим товаром і т. д. Ці злочинці, що іменують себе комуністами, тепер натягли на себе воєнні мундури, збезчещуючи звання жовніра. Те, що твориться тепер в Еспанії, в дійсности є війною між цивілізацією, що не хоче згинути, і бандами авантурників, якими кермує ненависть і скаженість. Ці, розмальовані в червоні кольори банди намагаються нищити всі моральні вартости, всі радощі життя, святість родини й пошанування традицій. Французи, до якої партії вони не належать, не можуть вагатися в своему виборі! Інакше й нас чекає такий же жах"...

Журналіст Фернандо Орс сповіщає про донесення еспанського червоного міліціонера, що здезиртирував під Мадридом до армії ґен. Франка. Згаданий міліціонер (він повнив службу в одній урядовій установі) заявив, що з Мадриду виїхала до Москви спеціяльна комісія, якій доручено підготовити можливости евакуації членів еспанських комуністично-соціялістичних партій та їх родин на випадок перемоги ґен. Франка.

Совєтський уряд плянує розмістити цих еміґрантів (коло 40,000 родин!) в районі... **Одеси.** Евакуації переводитиметься кораблями до портів Чорного моря.

Гарний „подарунок" готує Москва Україні! Можна сподіватися, що на наших землях незабаром створять „атономну еспанську область". Ці припущення зовсім не такі вже фантастичні! Моглиж большевики викроїти з української території „молдавську репубьлику" із столицею... в Тірасполі. Чомуж не зможе, наприклад, Акерман, чи Херсон стати „еспанською столицею"?

*

А ось праця Москви в іншому куті земної кулі. Европейська преса нотує посилену діяльність Комінтерну в Голяндській Індії. Владі вдалося з великим трудом зліквідувати там розкладову акцію большевиків в 1927 році. Тоді під кулеметами голяндського війська згинуло багато запоморочених московською демаґоґією тубильців. Відтоді місцеву комуністичну партію розвязано.

Але в останньому часі вона знов активізує свою чинність. Під оглядом реклямних оголошень европейських фірм, на острови масово пливе комуністична підпольна література. В проспектах, де говориться про способи лікування ревматизму чи подібне, друкуються маляйською мовою постанови Комінтерну, інформації з СССР і т. д.

Ці матеріяли транспортують з Амстердаму, Брюселі, Лієжа, Парижа і т. д. В самій Голяндії працює над розложенням кольоній комуністичний депутат Рустан, що недавно їздив до Москви. Особливу увагу він звертає на розпропаґовання жінок і молоді в кольоніях. В голяндській Індії існує індо-китайська партія, що заступила назверх комуністичну. Кермується вона тайним центром у Сінґапорі. Її стараннями всі острови покриті „ячейками" та іншими подібними комунізмові орґанізаціями.

Голяндська преса домагається від уряду рішучої боротьби з розкладовою акцією Москви.

Европейські політики — заворожені приемними усміхами й бенкетами „таваріща" Літвінова та сталінськими заявами, що Большевія вже „зеволюціонізувала" до „мирної" й „найбільш демократичної держави в світі" — можуть, якбачимо, спокійно спати... Зо стану сонливости випровадить їх хіба тільки грім над самою головою! Але чи не буде вже запізно?

М. Орґанський.

— Знаєщ, то страшне, лікар оглянув мене та сказав, що я зовсім здоров.

— То ти повинен тішитися.

Так, та ти забуваєш, що я тих десять долярів, що дав лікареві, то так якби крізь вікно викинув.

—o—

— Як це сталося, що ґума на колесі твого автомобіля трісла?

— Я наїхав на фляшку.

— А ти її не запримітив?

— Я не міг її запримітити, бо то прохожий мав її в кишені.

СПРАВЖНЄ ОБЛИЧЧЯ

Якийсь „Волиняк" (поляк або українець) помістив в останнім числі „Бюлетену польсько-українського" статтю про Волинь, в якій читаємо таке:

Переглядаючи щоденні часописи та вісти з них про події на Волині, читаємо часто звіти з карних розправ та довідуємося, що напр. в Ковлю, в Луцьку, в Рівнім і т. д. засуджено кілька або кільканацять осіб за комуністичну діяльність, за ширення революційної літератури, за переховування зброї і таке інше. І так насуваються читачеві думки, як властиво представляються відносини та окраїнах („кресах"). Чи там справді безперестанно кипить та ціле суспільне життя є підміноване? Загально відомо, що якийсь ідейний рух не легко згнобити переслідуваннями, бо він тоді сходить у підземелля і стається ще більш загартованим та витревалішим. Ті засуджениці походять часто з широких сільсько-робітничих кругів і мусять мати за собою симпатиків та товаришів по ідеї, котрих не легко може поліційна влада виловити. Отже чи є які способи, щоб знищити той небезпечний рух у тій загроженій країні; а як що вони є, то як вони мають виглядати. Дати основну відповідь на такі питання не є легкою справою. Треба передовсім пізнати ґрунтовно тамошні відносини, тимбільше, що комунізм на Волині та взагалі в інших східніх окраїнах має спеціяльний свій вигляд, бо хоч цей рух і піддержують московські аґенти, то у більшій частині випадків не опирається він взагалі на науках Маркса й Леніна, а є радше вислідом невідповідно ведених національних і соціяльних процесів. Аґенти Комінтерну використують спритно всі прояви невдоволення серед мас і закрашують усе на червоно. Так було зрештою і в роках 1918—20, що український селянен часто заявляв, що він є за большевиків, але проти комуни, бо большевики давали йому задурно землю. Большевики обіцювали все, а волинський селянин, як зрештою й інші, добре собі запамятав, що земля й ліси повинні належати до працюючих, що всі люди є рівні, що надходять часи, коли вже не буде „панів". Найбільше подобався клич „ґрабуй наґрабльонноє" і тому грабував панське майно. Рубав дрова в панськім лісі і сам себе почував паном.

Робітник вірив, що зникне зненавиджений капіталізм. Інтеліґент знову одушевлявся тим, що зникнуть народи й кляси та повстане всесвітній союз працюючих.

Та революція минулася. І не легко було забути про часи свобідного розпростертя крил.

Люди не хотіли вірити, що по другім боці границі урядує якась „чека", що там гуляють на власну руку якісь „оперативні тройки" і „ревтрибунали". Говорено остаточно, що там пролетаріят обраховується з буржуазією, одначе, що те все скоро мине. Від часу до часу читано якусь большевицьку ґазету або летючку, полишену якимсь незнаним подорожнім, в котрій говорено багато про „Неп", про добробут працюючих, про остаточну розправу з контрреволюцією і так дальше.

Не диво отже, що цей або другий десь пропадав і за якийсь час промовляв уже з другого боку.

Тутешня дійсність була така, що селянин з великом жалем глядів на це, як дідич розгосподаровується та як і інші добувають для себе землю, котру він сам сподівався дістати. Заборонено рубати панські ліси та взагалі в усіх справах селянин мусів слухати виданих приписів, і це його бентежило. Робітник очевидно був також невдоволений.

Українська інтеліґенція на Волині у своїй переважній частині, а передовсім молодь, стрічала на кожнім кроці обмеження щодо культурної праці, коли власне там за границею, як доносили книжки й ґазети, існує майже незалежна українська держава. Вона стояла, щоправда, в федерації з Росією, але це було лише часове, отже чомуж би не симпатизувати з большевиками? Там землю роздано селянам, там фабрики в руках робітників, там ліквідують ґрунтовно анальфабетизм, найбільший там доступ до шкіл мають діти робітників і хлопів. Там учать у школах по українськи, там є державне українське видавництво (Держвидат), там є українська Академія Наук і так дальше й дальше. Отже з одного боку польська господарка, а з другого — большевицька аґітація, довели до цього, що закорінився на Волині серед української суспільности „комунізм". Вже й не говорю про жидів та про інші народности, між котрими було багато прихильників большевизму.

А тимчасом роки минали. На чолі Совєтів станув „вождь" Сталін. Єфремів та інші представники української науки пішли по процесі „Союзу Визволення України" в р. 1930 до тюрми та на Соловки, професор Грушевський попав у неласку. З добровільної колективізації сталася примусова, а це спричинило масові бунти, висилку на Сибір, дорожнечу та голод... Волинські села, як і інші, що лежать близько границі, стали наповнюватись голодними та обдертими втікачами з Совєтів. А втікали вже не буржуї і капіталісти, але таки українські селяни і робітники, розповідаючи про пекло в Совєтах. Вкінці зачали доходити вісти, як виглядає „українізація" у практиці й т. п. Появилися спомини утікачів з Совєтів. Зрештою у тих пореволюційних роках і волинський селянин чи робітник призвичаїлися почасти до читання часописів і книжок, а через те почав розвиватися у них критицизм. Вони побачили, що і там недобре діється. Загал стався і національно і суспільно більш освідомлений і почав визначувати інші дороги виходу та розвою для себе. Це причинилося почасти до ослаблення комуністичного руху на Волині. Именно в полудневій його частині комунізм майже зник, а чим дальше на північ, тим більше йгоо прихильників знаходимо ще й тепер, именно в кругах так званих невдоволених. Це дасться пояснити тим, що полуднева частина Волині є урожайніша і плодовитша, а через те і менше там є причин до невдоволення.

Як бачимо, то маємо засадничі причини до розповсюднення на Волині, як зрештою і в інших східніх областях, як комунізму так і революційного націоналізму.

— Івасю, де твоя мама?

— Нема дома, прошу пана. Тому дві години вийшла на пять хвилин до сусідки.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(110)

— Не загине. Наш народ не то, що червоною шматою, але й червоним залізом з його місця не випечеш. А от силу свою за той час назверх покаже. Навчиться битися за себе. Цар був і не з нами, і не проти нас. А ці проти всіх. Бо ці з чужим духом. З татарським...

Володько хотів перечити. Все, що говорить старий, дивне й незрозуміле. Але хібаж він знає, як перечити. Старий говорить очевидну правду. Він не вичитав її з книг, але вичув соєю душею. Як не вірити йому. Треба вірити.

Володько ще довго не міг заснути. Йому не вірилось, що це він лежить у Юхима на сіні. Не вірилось, що він своїми вухами чув ті слова... Ті — там у салі, і ці — тут у темноті на сіні. Хто з них має правду і за ким піде Володько. Володько — син Матвія і Насті, син села і землі. Син неба свого і своєї природи.

На другий день Володько покинув Юхима. Не хотілось дивитися на зруйнований, колись цвітучий хутір. Дивно, що аж на руїнах своїх хуторів шукає він своєї правди.

Перед відходом Юхим сказав: — Дякую, що відвідав. Думаю — більше не побачимось. Я вже старий. Ходжу, але... Ет... Все одно, а вмірати не хочу. Хотів би бачити, що далі буде. Підеш до дому — батька здоров. Славний він чоловік. Так і скажи.

XII.

Надходять жнива. Обози пройшли. За ними лишилися широкі дороги, потоптані поля, покошені зелені вівси.

Володько йде до дому. Найвищий час. Батько напевно чекає.

Забрав дещо свого майна в торбину і махнув на пішака просто через поля і ліси на Кремянеччину. Дороги не тримається. Пощо йому тепер дорога. Він знає землю свою, як самого себе. Аж над вечір вибрався з лісів на рівний шлях. І тільки вийшов на дорогу, відразу на двох вершників наткнувся.

— Стой! Куда йдьош?.. — підїхав до нього один.

Володько сказав, звідки й куди йде, та показав посвідку школи. Большевик подивився на посвідку, віддав назад і махнув нагайкою.

— Валі своей дароґай! — сказав він, хльоснув коня і поїхав. За ним поїхав і другий.

Аж пізно вечором прибув до дому. На дворі застав повно війська. У клуні коні, під шопою коні. На подвірю вози. На городі димить багаття.

У хжаті зустрівся з матірю. — Це ти? — питає, як звичайно. Вітається, цілує матір в руку. Прийшла Катерина, Хведот. Вони були в полі. Василинка пасе вже корову.

— А деж тато? — питає Володько.

— Він там, — каже мама. — Під кущами на полі. Не хоче до дому. У нас тут... Боже, Боже! Що тут робиться... Що тут, дитино, робиться. Відступали тамті в ночі... Щось там зблудили, чи що... Приїхали, чуєш до нас, збудили батька і так босого та невбраного погнали в село, щоби дорогу до старости вказав. А саме падав дощ. Дорога розбита. Десь там його ще збили... Так, чуєщ, нагаями збили, що ледви до дому дійшов...

Слухаючи матір, Володькові уста все більше і більше розтягаються і кривляться. Брови насупились на очі.

— А за щож били? — виривається у нього само собою...

— За що... Хіба вони знають, за що... Бог їх побе... А прийшли ці... Знов... Відразу забрали Шпака. Кобили також хотіли забрати, але обидві жеребні. За Шпака дали нам якусь булану лошичку. А оце наїхало повний двір. Викосили вику, половину вівса, а тепер конюшину докошують. На садку ціле спустошення. Ото вродило на щепах кілька яблок. Ще зовсім зелені. Де там... Обтрощили, обнесли. Огірки вирвами... Боже, Боже! І то по цілому селі так. Батько вже не може на то дивитись. Боронився, а вони: — А ти сякийтакий кулак. У матір, у Бога, у небесну канцелярію... Лаються... І що воно за люди? І де вони такі видерлись?... Ти, каже до батька, ціле життя кров батрацьку пив!... Ти чужим трудом наживався!... Все забрали. Все чисто. От корова ще лишилась... Їсти не маємо чого... Але цить... Іде хтось...

Рипнули двері і до хати увійшов большевик. — Ей, мать! Дай нам какой нібудь ґаршок.

Настя нічого не сказала, знайшла баняк і дала йому. Той взяв і вийшов. Володько чує втому і голод. Мати лізе на постелю і зпід одушки виймає пів бохонця хліба. Після лізе на горище і десь знаходить шматок сала. Володько зі смаком зїв і захотів піти до батька.

Застав його у винятково дивному стані. Зробив собі зі снопів буду й у ній живе. В день жне, або косить. Їсти приносять йому. Їсть мало. Зеленину, хліб, молоко. Спить на снопах. Коли дощ, зверху прикриває свою хлібову печеру ряднами.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Сороклітній ювилей Олександра Кошиця.

Будь-що-будь, а замітний у нас поступ в оцінці заслуг наших культурних робітників. Колись, ще одно покоління тому, наші вчені, письменники й композитори вмирали в забуттю. За життя вони звичайно бідували; твори їх припадали пилом, а коли вони бажали їх опублікувати, самі мусіли докладати до їх видання. По смерті скоро їх забували; твори їх ставали рідкістю, а вони самі дуже часто пустими іменами без дійсного зрозуміння їх ваги і заслуг. Бо чи багато людей розуміє в нас, наприклад, значіння Вербицького як композитора або Васаля Лукича як редактора?...

Тим приємніше було бути дня 27. грудня м. р. в Нюарку, в Ню Круґер Одиторіюм, на ювилейнім концерті в честь Олександра Кошиця, та бачити салю, що може вмістити 2,000 народу, заповнену майже в цілості нашими людьми ріжного стану чи поглядів, не лиш з Нюарку й околиці, але також з Ню Йорку, Бруклина, Йонкерсу і т. д. А ще миліше було видіти їх святочний настрій, їх щире бажання виявити свою вдяку і пошану присутньому проф. Кошицеві, якого витано справді триюмфально. А вже найбільше можна було радуватися, коли хор з 300 співачок і співаків, під батутою проф. Т. Каськова, своїми вокальними продукціями дав свідоцтво, що праця проф. Кошиця не пішла на марне та що дух Кошицевої штуки уділився і тим, переважно вже тут родженим співакам.

Почин до цього гарного ювилею, вийшов від дяковчителів, дириґентів хорів з нюйорської округи, що вже двічі дали в Ню Йорку величаві концерти української пісні під батутою професора Кошиця. А саме є це пп. Теодосій Каськів, Теодор Онуфрик, Василь Савицький, Михайло Фатюк, Василь Мельничук, Степан Грабар, Михайло Ядловський і Василь Ґела. З ініціятиви цього комітету завязався ширший почесний комітет із сотні визначних громадян з цілих Злучених Держав без ріжниці стану та поглядів.

Коли надїхав до концертової салі проф. Кошиць з Вп. дружиною, саля була вже битком наповнена. Члени почесного комітету, о. П. Понятишин, д-р Л. Цегельський, п. М. Шумейко і п. І. Лисак, провели ювилята з дружиною на почесні місця перед естрадою. Триста співаків і співачок у народніх строях утворили здовж салі цвітистий шпалір, котрим проходив ювилят серед громових окликів та оплесків зібраного громадянства.

Зачався концерт. Триста співачок і співаків виповнили естраду наче прекрасний квітник. Проф. Каськів підніс батуту і полились звуки кантати. Хор співав перфектно, у Кошицевому стилю. Пізнати було, що не один раз співали вони під рукою великого мистця української пісні. Це хори: Боян з Нюарку, Хор імени Лисенка з Джерзі Сити, Український Хор з Ню Йорку, Боян з Йонкерсу, Молодечий Український Хор з Бруклина, Боян з Бейону, Боян з Елизабету і Хор імени Кошиця з Пасейку:

І так перфектно ішов концерт увесь вечір, до самого кінця. Таких концертів мало було в Америці. Були величаві, мистецькі концерти під управою самого професора Кошиця. Але цим разом професор Кошиць сидів серед слухачів. Та неначе дух Кошиця говорив з цього хору. Мистецький вплив Кошицевої Музи був слідний на цілому виступі хору. Це співали Кошицеві учениці та ученики, його почитателі.

Сам професор Кошиць був захоплений співом хору. Особливо подобалось проф. Кошицеві виконання маршової пісні Пилипенка-Недільського „Засяло сонце". Таксамо подобалась і „Кантата" (слова Т. Каськова). Була це цілком нова для хору річ, яку хор вивчив спеціяльно для цього концерту. Ще дві знамениті церковні точки („Господи возвах" та „Достойно єсть") і чотири світські пісні („Гей на горі", „Вітер повіва", „Максим козак Залізняк" — всі укладу О. Кошиця) та „Живи, Україно" Гайворонського. „Господи вовзвах" та „Максим козак Залізняк" вийшли прото скінчено. Сольо (спів діякона) в „Господи возвах" виконав у характеристичнім церковнім стилю п. Михайло Фатюк (тенор) з Йонкерсу.

За кожною точкою саля греміла не конвенціонаьними, а щирими, з серця йдучими оплесками. Професор Кошиць тішився, що його праця дала такі плоди, і бив аплявз хорові як справдішній відмолоднілий ентузіяст. А дириґент і хори сіяли радістю і вдоволенням. Вони збирали лаври разом з професором Кошицем.

Побіч продукцій хору гарно випали скрипкове сольо панни Люби Каськів та баритонове сольо п. Ординського, котрим уміло акомпаніював на пяні п. Н. Стембер.

Про діяльність, заслуги і значіння праці проф. Кошиця для українського народу вигольошено три реферати. Д-р Л. Цегельський дав загальну характеристику Олександра Кошиця як збирача і дослідувача української народньої пісні й як аранжера-композитора та виконавця-дириґента. Д-р Л. Мишуга підніс заслуги Ювилята для популяризації української пісні у широкім світі, а редактор С. Шумейко (по анґлійськи) говорив про те, чим є Муза Олександра Кошиця для українського молодого покоління в Америці.

Кульманаційною точкою цього ювилейного концерту був момент, коли в його середині запрошено проф. Кошиця на естраду, де уставився ввесь хор коло портрету ювилята, що був умаєний лавром та заслонений покищо завісою. Появу проф. Кошиця на естраді повитала зібрана публика грімкими оплесками, що тревали з 10 мінут, а ювилят із сльозою в оці відклонювався вдячній українській громаді. Вкінці затихло.

Проф. Каськів кількома теплими словами висказав професорові Кошицеві честь і подяку від цих 300 хлопців і дівчат, що в Нім бачать уособлення української пісні, що від Нього навчились, що це правдиве мистецтво. На памятку цеї хвилини хори підносять Ювилятові Його портрет, кисти маляря-артиста Івана Кучмака.

В тій хвилі завіса портрету розсунулася. Професор Кошиць представлений на портреті у природній величині, в строї дириґента, у характеристичній сидячій позі. Портрет цей задуманий по мистецьки, бо п. Кучмак це справжній артист.

Зворушений професор Кошиць зачав дякувати за ці заяви признання для нього. У скромности своїй проф. Кошиць відніс ці заяви публики, хору, промовців не так до себе, як до української пісні.

„Сьогодні ликує українська пісня" — говорив Ювилят. — „Вона ожила тут, в Америці, в тім молодім поколінні. А коли я дечим причинився до цього, то спів цих хорів та їх очевидна любов до української пісні, це найкраща нагорода для мене''.

Дівчатка подали проф. Кошицеві величавий кіш цвітів, а хор відспівав Ювилятові грімке, трикратне „Многая Літа''. Коли зворушений Ювилят сходив з естради на своє місце, Його супроводив ураґан аплявзу.

На концерт наспіла більш як сотня телеґрам і листів з привітами та побажаннями для Ювилята — з правила і з датками на Ювилейний Дар. Закінчено концерт відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна". Численні громадяни, бувші члени Українського Національного Хору, любителі музики, інтеліґенти з ріжних місцевостей, визначні місцеві люди, приступали до сіяючого радістю Ювилята, щоби стиснути Йому руку та поґратулювати. Всі опускали салю в приємнім, піднесенім настрою.

Додатиб іще, що видано з нагоди цього концерту програмову книжечку, в якій є поданий д-ром Л. Цегельським огляд діяльности проф. Кошиця, а далі є там знаменита стаття самого Ювилята про історію хорового співу в Україні, є там теж повний список музичних творів проф. Кошиця. Є там і стаття проф. Т. Каськова про Обеднані Хори Нюйорської Округи та про їх виступи під батутою проф. Кошиця.

Учасник.

Привітні депеші і листи на ювилей проф. О. Кошиця прислали:

Хор імени М. Шашкевича з Френкфорд, Па.; о. М. Залітач із Скрентон, Па.; Український Клюб з Лос Анджелес, Кал.; Оркикс і Якубенко з Пелан, Кал.; Бр. св. Михаїла, 115 від. Провидіння, Ґленвуд, Па.; Петро й Ольга Онуляк з Ливинґстон, Н. Й.; проф. Павло Печеніга-Углицький, проф. Придаткевич, М. О. Гайворонський, В. Лазута з Ню Йорку, Н. Й.; Українська Католицька Молодь (Ева Піддубчишин), Джерзі Сиper, Н. Дж.; Українські Жінки з Шікаґо, Ілл.; Бр. св. Димитрія, 32 від. Провидіння, з Бруклина; Анастасія Ваґнер з Джерзі Сити, Н. Дж.; Український Демократичний Клюб з Джерзі Сити, Н. Дж.; Басиль Ґела з Джерзі Сити, Н. Дж.; Juozas Zilevicius, L. M., з Елизабет, Н. Дж.; о. Й. Чаплинський з Елизабет, Н. Дж.; Павло Яцко, Йонкерс, Н. Й.; Тов. Подільська Січ, від. 8 У. Н. Союзу, в Йонкерс, Н. Й.; Бр. св. Петра й Павла, 108 від. Провидіння в Стемфорд, Конн.; Бр. св. Йосафата, 35 від. Провидіння, з Вотервліт, Н. Й.; Український Громадянський Хор із Скрентон, Па.; Український Робітничий Союз (Народна Боля) із Скрентон, Па.; Бр. св. Кирила й Методія із Бервик, Па.; Співацьке Товариство Бандурист із Н. С. Питсбурґ, Па.; Укр. Амер. Політичний Клюб з Йонґставн, О.; Бр. св. Димитрія, від. Провидіння із Клівленд, О.; п. Антін Когут з Клівленд, О.; Укр. Мішіґенська Ліга із Дітройт, Міш.; Укр. Ліга Молоді; проф. Орлик Щит, Іван Королишин, Іван Дячун, 292 від. У. Н. Союзу, д-р А. Т. Кібзей, Степанія, Галя, Василь Цимбалісти, ОДВУ ч. 24, Микола і Юлія Шустакевич з Дітройт, Міш.; Тов. Співацьке Боян з Рачестер, Н. Й.; Тов. Козаки, Драгоманів, Укр. Демократичний Клюб, Орґ. Молоді, Злучені Укр. Організації, з Рачестер, Н. Й.; Парохія (о. М. Кузів) в Сиракюз, Н. Й.; Укр. гр. кат. церква з Питсбурґа, Па.; полк. Олександер Шаповал, д-р. М. Сіменс-Сіменович, Укр. Хор, Юліян Маслей, з Шікаґо, Ілл.; проф. Неприцький-Грановський з Мінеаполіс, Мінн.; Роман П. Пекай з Помона, Кал.; о. В. Довгович, Елмайра, Н. Й.; проф. Сорочинський, Олифант, Па.; С. Рудий, М. Литвин, Нюарк, Н. Дж.; п-ні М. С. Ґембаль, Бруклин; д-р Й. Туліґлович, Нюарк, Н. Дж.; Т. Чемерис, І. Борисевич, Філядельфія, Па.; В. Ґіба, Тов. ім. Богдана Хмельницького, 133 від. У. Н. Союзу, Бр. Пресв. Тройці, 2 від. Провидіння, Нюарк, Н. Дж.; Мирон Сурмач, Ню Йорк, Н. Й.; Андрій Джмелик, А. Д. Пашук, Філядельфія, Па.; С. Гиса, Ню Йорк, Н. Й.; П. Задорецький, В. Лазута, Ню Йорк, Н. Й.; А. Кучма, М. Романович, А. Сміт, В. Гарбовський, В. Левчик, п-ні К. Шумська, Елизабет, Н. Дж., пані Катерина Перестюк, Іван Брик, І. Лисак, М. Шумейко, В. Сидорович, Гр. Дідоха, Нюарк, Н. Дж.; о. Д. Д. Лещішер, Олександер Романів, Виндсор, Онт. (Канада); о. А. Берик, Фортвилліям і Вестпорт, Онт. (Канада); Співацько-аматорський Гурток ім. М. Шашкевича, Вест Торонто, Онт. (Кан.); Георгій Цукорник, Торонто, Онт.; Василь Ємець, Вінніпер, Ман.; Співацьке Тов. Боян, Вінніпеґ, Ман.; о. Л. І. Сембратович, Дітройт, Міш.; Бр. св. Юрія, Вилліямставн, Н. Дж.; І. Шарф, адвокат, Нюарк, Н. Дж.; Українська Громада, Амстердам, Н. Й.; Микола Семотюк, Міннеаполіс, Мінн.; Петер Сінусас, Балтимор, М. Д.; Флорин Велянішус, Рачестер, Н. Й.; Український Народній Дім, Ст. Луіс, Мо.; Бр. св. Николая, 381 від. У. Н. Союзу, Денбері, Конн.; Бр. св. Василія Великого, 76 від. Провидіння, МекКіз Ракс, Па.; Укр. гр.-кат. церква св. Кирила й Методія, Олифант, Па.; о. В. Гривнак, Сейнт Клер, Па.; Бр. св. Юрія, 93 від. Провидіння, Ансонія, Конн.; Український Горожанський Демократичний Клюб в Трентон, Н. Дж.

МІЙ ТЯЖКИЙ ДОСВІД У ПОЛЬЩІ.

Опис вязниці.

Вязниця стоїть близько окружного суду. Побудована за Австрії, в 1912 р. Мури високі на три поверхи і дуже грубі. Малі вікна з шибами, помальованими білою фарбою, щоб не видно було, що діється на вулиці. У вікониця х грубі крати. Навколо вязниця обведена високими мурами, а в середині два чотирокутні подвіря, по яких проходжуються вязні пів години на добу. В келії малий стіл, збитий з дощок, і залізне ліжко з вонючим, брудним сінником. Харч лихий, не можна взяти до рота.. Хліб напів з половою, квасний, мов оцет.

До мене не пускали ні харчів, ні не дозволяли рідні мене відвідувати. Щойно по довших стараннях мого адвоката, що його взяла родина, позволили відвідати мене мому свекрові.

Цілий час я сиділа сама. Самота мене дуже пригнічувала. Крім того було так зимно, що я відморозила собі ноги і нирки. По ночах я часто плакала. Щойно після довших домагань мені дали як товаришку до келії одну жидівку-комуністку. Її трактували таксамо зле, як мене. Кілька разів мене завзивали до слідчого судді. Він випитував мене про все, що я робила в Америці, як також, що робив чоловік. Закидали нам, що ми ходили на протипольські віча, що збирали гроші на край. Питали, чи не знаю Шаповала з Шікаґо. Я відповідала, що ні. Далі питали, чому ми не їхали польським кораблем, тільки німецьким. Накінець суддя закинув нам, що ми збирали в Америці гроші на визвольну боротьбу і належали до ОУН. Очевидно, я це все заперечувала. Мене мучили тяжко допитами, думаючи, що я заломлюся і дам такі зізнання, які їм потрібні. Обіцювали мені навіть, що випустять мене на волю, коли до цього признаюсь. Далі грозили, що я „в тюрмі почорнію". Та я всетаки стояла на своїм.

II. Спроба порозумітися з консулем.

Я хотіла якось порозумітися з американським консулем, але мої листи суддя кидав до коша. Щойно по трьох місяцях тюрми дізнався про моє нещастя мій кузин з Шікаґо і зателеграфував до американської амбасади в Вашинґтоні. Американський консуль відразу зателефонував до прокуратора в Станиславові та зачав інтервеніювати в нашій справі. Щойно тоді начальник вязниці позволив мені написати листа до американського консуля, але польською мовою; бо всі листи з тюрми ідуть до цензури. Заборонили мені притім згадувати про те, як мене мучила поліція та як зі мною обходилася. Позволили тільки написати, що я є арештована за те, що належала до тайної української революційної організації. Коли я це перечила, суддя твердо приказав: „Пишіть те, що приказую". Я написала до консуля, що мене арештували за підозріння в приналежності до революційної організації. Консуль відразу відповів і запевнив, що буде робити все, щоб мене увільнили. Відтоді я стало переписувалася з консулем.

Всетаки воля скоро не приходила. Плили тяжкі тюремні дні. Холод, голод, хвороба, моральні терпіння, здавалося, виснажать мої сили до краю. Кілька разів я просила, щоб дозволити мені побачитися з чоловіком. Щойно по довгих і впертих заходах позволили мені бачитися з чоловіком у присутности судді впродовж трьох мінут. Суддя не позволив нічого говорити про вязничні справи, тільки про такі, що не мали нічого спільного ні з вязницею ні з слідством.

Заходи в Америці.

Тимчасом мій кузин у Шікаґо робив зі свого боку всі старання, щоб нас випустили. Він узяв місцевого адвоката, українця Р. Смука, який удався до українських парохій, щоб дістати посвідчення, що і в ніяку нелеґальну політику не мішалася. Та оо. василіяни при вул. Оклей відмовилися дати таку посвідку: казали, що мусять порадитись. Я католичка і муж також, ми ходили до католицької церкви при вул. Оклей і Рас. Тоді адвокат Смук пішов до православної парохії на Ірі і Деймен, де о. Тесцюх видав таку посвідку. Також видав таку посвідку о. д-р Ковальський, парох української католицької громади на Савт Сайді. Подібну посвідку видав і о. Ковальчик, парох другої української парохії в Шікаґо, на Борн Сайд. Ці посвідки пішли до польського консуля і вони у великій мірі причинилися до того, що нас остаточно випустили. За це названим всч. отцям від нас належиться велика дяка, що вони нас у критичному моменті помагали видобути з пазурів хижого ляха. Мене остаточно випустили при кінці грудня, заборонивши мені перебувати на схід від Сяну й приказуючи мені мельдуватися в поліції два рази на тиждень. Чоловіка увільнили в половині лютого 1936 р.

Побачення з українськими націоналістками.

У часі перебування в тюрмі мені приходилось нераз стрічатися з українськими націоналістками. Вони роблять дуже бадьоре враження і є дуже ідейні. Одна сиділа в тюрмі за те, що перевозила літературу ОУН до Яремча. В Яремчу її зловив один тайний агент. На розправі цей агент мав бути головним свідком. Але, як говорили в тюрмі, цей діставав скільки листів з погрозами від членів ОУН, що перед самою розправою дістав розстрій нервів і сам застрілився. Дівчину всетаки засудили на три роки тюрми. Ця дівчина була найкраща на цілу тюрму. Вона дочка бувшого урядника, сама учениця гімназії.

Бачилася я також з іншими українськими націоналістками. Просили мене, щоб я, вийшовши з вязниці, промовила кілька слів до американсько-українського жіноцтва, щоб воно, маючи тут волю, взялося до праці та помогло їм виборoти для рідного краю волю.

Жіноцтво на рідних землях іде разом з мужчинами. Вони боряться поруч них і ділять з ними долю й недолю. У вязницях вони виглядають мов кістяки, заморені голодом. Бо ворог старається, щоб ті, що виходять з тюрми, були зовсім фізично зломані. Він знає, що той, хто був раз у його пащі, той вийде ще більшим патріотом, ніж був передтим. Тому вороги стараються наших політичних вязнів просто винищувати фізично.

Вязнів, жінок і мужчин, у Польщі є тисячі. Не вистає для них тюрем. Польська влада тримається тільки терором. Нарід український є ідейний і свідомий. Він чекає нетерпеливо тої години, щоб зірватися до загального чину, що готується нині в підземеллю під писаним кровю прапором ОУН. Слава Україні!

(Кінець).

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Признання за совісну і патріотичну працю.

Як бачимо зі звіту, проголошеного екзекутивою У. Н. Союзу, найбільше заслужився для У. Н. Союзу в 1936 р. як орґанізатор нових членів громадянин **Микола Близнак**, бо приєднав за цей рік Союзові 159 нових членів і членниць.

Гром. Близнак є секретарем 204 відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку. Секретарює вже повних 12 років. Як обнимав уряд секретаря у відділі тому 12 років, мав тоді відділ 12 членів і був щодо чисельности на 16-тім місці між місцевими Союзовими відділами. Сьогодні цей відділ має яких 450 членів і є на другім місці щодо чисельности.

Микола Близнак.

Хто був відділовим секретарем і орґанізував членів, цей добре знає, яка це тяжка праця і скільки за ту працю треба нераз витерпіти, скільки наслухатися гірких і неправдивих слів, звернених у сторону наших інституцій і наших народніх робітників. Бож це зрозуміла річ, що коли У. Н. Союз дійшов до міліонів у маєтку, коли здобув собі величезний вплив серед української іміґрації в Америці, то не без того, щоб він і не мав теж і завзятих ворогів. Є їх повно і в Ню Йорку. І то ріжної масти. Та, не зважаючи на те, нашому секретареві М. Близнакові вдалося поширити наш відділ і збільшити Союзову Армію в поважне число щирих українок і українців, що є членами і членицями 204-го відділу.

Знаю гром. Близнака, що він скромна і звичайна людина. Любить працю і працю цінить. Є завжди при кожній народній роботі. Завжди памятає на честь тої Української Армії, якої був членом. І боронить української ідею на кожнім місці.

Коли здавав річний звіт, не приписував собі навіть великої заслуги в тім, що приєднав за останній рік 159 нових членів. А підкреслював, що це сталося завдяки свідомому членству, що йому в тій праці помагало, даючи вказівки, де й кого можна притягнути до У. Н. Союзу. Зокрема підносив працю на тім полі відділового предсідника гром. Сокальчука та касіра гром. Крочака. Він теж визнав членство відділу до чесної конкуренції з іншими відділами У. Н. Союзу в праці для Союзової ідеї, в приєднуванні нових членів. Мушу тут сказати, що гром. Близнак це завзятий козарлюга і в наступному році він готов зробити ще таку несподіванку, що відділ готов станути на першім місці. Нововибраний предсідник гром. Мартинюк теж діяльна людина. Казав, що сам зорґанізує в цім році 50 нових членів. А як притягнеться до праці, казав секретар, дальші сили, які є в відділі, то можна станути відділові на першому місці між усіми відділами У. Н. Союзу. Бож у відділі є членами: три священики, два редактори, два адвокати, пять лікарів і сотки інтеліґентних робітників, свідомих і патріотичних.

На цім мітінґу ухвалено дати $50 на Рідний Край, а то по $25 на Рідну Школу і боєву акцію. Гром. М. Близнака вибрано одноголосно знов секретарем.

Скажу правду, що я виніс з мітінґу надзвичайно гарне враження, бо не бачив ніяких зарозумільців, що то вносять завжди в наради заколот. А бачив дійсно свідомих і патріотичних союзовців.

А про гром. Близнака скажу: Коби такі секретарі на камені родились. Тоді ми, старі піонірі, відходилиб з усмішкою до могили, бо булиб певні, що наш дорогий У. Н. Союз і його орґан далі вестимуть ту велику і таку видатну народню працю, яку вели досі. А як У. Н. Союз і „Свобода" матимуть далі рішальний голос у житті нашої іміґрації, то цілком певно далі процвітатиме тут українське імя.

В. Гасій.

ВЕЛИКЕ ЧИСЛО ЧУЖИНЦІВ НАТУРАЛІЗУЄТЬСЯ.

Як звідомляє Іміґраційне та Натуралізаційне Бюро, впродовж фіскального року, що закінчився 30. червня 1936 року, вибрано 148,118 перших горожанських паперів та подано 167,127 петицій на повне горожанство. 1936 року видано 141,262 посвідок натуралізації.

Ці числа вказують на збільшення заінтересування натуралізацією, яке почалось від трьох літ. Вони особливо цікавлять тих, котрі стежать за тим рухом та бачать, що число негорожан постійно зменшується. Перепис з 1930 року начислює 6,284,613 чужинців у Злучених Державах. Відтоді, за статистикою, їх число зменшилося до 4,922,000 а з них коло 1,139,000 вже почали кроки в цілі натуралізації.

Точні статистичні записки про натуралізацію почали робити 1907 року, коли стейтові суди приняли звичай перехову копій перших та других паперів, як теж петицій на горожанство у Вашинґтоні. Від 1907 до 1937 року загально видано 6,605,629 перших паперів; внесено 4,234,492 петиції, а видано 3,781,232 цертифікатів горожанства.

ФЛІС.

КООПЕРАТИВНІ ТОВАРИСТВА В АМЕРИЦІ

Недавно тому відбувся в Коломбус, Огайо, десятий піврічний конгрес Кооперативної Ліґи Злучених Держав. Делеґати витали скорий хід руху, що розвинувся в Америці від часу депресії. Вони дуже цікавились працею комісії, яку президент Рузвелт висилав до Европи останнього липня, щоби прослідити діяльність кооперативних товариств у Швеції та інших европейських краях і упевнитися, що уряд може зробити для піддержки розвитку хліборобської та промислової кооперативи. Збільшення руху як чинника народнього економічного життя було провідною думкою кооперативного конгресу.

Другий випадок, що зрушив кооператорів, це була поява книжки Горега М. Каллена про „Упадок та піднесення споживача". Це найобширніша історія кооперативного руху в Америці та інших краів світу, як теж фільософія кооперації споживача, що намагається виказати, як людина може осягнути свою незалежність та повне забезпечення дорогою кооперативи.

Рух кооператив можна би повести до таких високих цілей, як деякі допитні провідники передбачають, але покищо зорґанізовані товариства консументів займаються такими практичними завданнями як купно і продаж хліборобських продуктів, корму, плодороду, ґуми на колеса автомобілів та багато іншого. У містах є кооперативні банки, асекураційні та кредитові спілки, мешкальні доми, крамниці, пекарні, пральні, ресторани, тощо.

Започатковані у Рачдейл, Англія, девятдесять років тому ґрупою ткачів, кооперативи споживачів поширились по всьому світу, що тепер начисляють коло сто міліонів членів. У Злучених Державах є тепер 6,500 кооперативних спілок з двома міліонами членів, а річний оборот виносить $365 міліонів, або один міліон денно.

Такі випадки кооператив, як спільне вживання капіталу, будинків та знаряддя, звісні з предвіччя, але модерна кооператива датується від 1844 року, коли ґрупа 28 ткачів у Ленкешир зорґанізувала спілку з капіталом $140, котрим відкрили склеп, де продавали муку, масло, цукор та ячмінні крупи. З кінцем тринацятого року її існування було 1,850 членів і $75,000 капіталу, а річний оборот виносив 400 тисяч долярів. Згодом зорґанізовано союз дрібних спілок зі складами в Англії та на континенті, розпоряджуючи власною корабельною фльотою. Це успішне товариство демократичним устроєм та методами ведення інтересів стало зразком, котрий наслідували багато країв. Від споживачів рух поширився на продуцентів, безчисленних кооперативних варстатів, які появилися в Англії, Франції, Бельгії, Німеччині та скандинавських краях.

У Злучених Державах кооператива робила повільний поступ. Кілька кооперативних спілок зорґанізовано у 1840-1850 роках, однак ні одна з них не встоялась. Перші успішні кооперативні спілки зорґанузували фінські та чеські іміґранти, поселені в Масечусетс, Вискансін, Мішіген та Огайо, коло 1910 року. Центральну кооперативу гуртового продажу, як центральну орґанізацію фінів у західно-середущих стейтах, зорґанізовано 1917 року з капіталом $15. 1934 року це товариство мало сто філій, а їх загальний річний оборот виносив шість міліонів долярів. Ці кооперативи торгували споживчими артикулами та одежею. Найбільша кооператива дрібної торгівлі в тій окрузі це молочарня, відкрита в Міннеаполісі 1921 року, котра має пять тисяч членів-споживачів та річний оборот три міліони долярів.

Американські фармери зорґанізували кооперативні кредитові товариства, взаїмного обезпечення, збуту плодів, купна плодороду, корму, хліборобського й іншого знаряддя, а найкраще розвинувся кооперативний рух торгівлі нафтою. Першу кооперативну стацію газоліни та оливи отворила 1921 року ґрупа фармерів на середущім заході, що дало початок появи подібних спілок по цілім заході, а найбільша з них появилася в Алберта Лі, Міннесота, 1925 року, з капіталом $500. Тепер вона має 134 філій та 40 тисяч членів, а її оборот 1935 року виносив $970,000.

Для дальшого кооперативного руху Едвард А. Файлені зорґанізував Спілку Споживанів та вложив міліон долярів як закладовий капітал. Ціллю тої спілки є постачання товарів кооперативним склепам для кращого заряду та обслуги консументів. Конгрес нічого не зробив для кооператив виробу, але вже почато ріжні кроки в тому напрямку. Ввесь рух контролює всього пів відсотка всеї краєвої торгівлі. Це дотепер головно сільський рух для піднесення фармерських інтересів.

ФЛІС.

Сумне, одначе правдиве.

— То мусить бути страшне для актора, так як ви, що вже стільки літ граєте ту саму ролю.

— А вже лїпше, ніж бути стільки літ жонатим і не відгравати ніякої ролі!

— Чим є твій тато, хлопчику?

— Столярем. Та коли би бузько заніс був мене ще один дім далі, я був би сином директора банку . . .

Жінка: — Слухай, Петре! Чужа корова пасеться в нашому саді!

Чоловік: — То чого ще ждеш?! Іди скоро та видоїш її!

ВИКРИЛИ ТОРГ „БІЛИМ ТОВАРОМ".

Торонтонська поліція викрила нечуване в Онтеріо гніздо добре зорганізованої шайки китайських торговців „білим товаром". Китайці підходили підступом молоденьких дівчат у Монтреалі, Оттаві й Квебеку, обіцювали перевезти їх на готову роботу в Торонті, а потім задержували їх у місцевім гнізді розпусти; коли дівчата противилися, то китайці їм погрожували насильством.

Тими дівчатами покористувалися місяць-два мешканці жовтого світу, а потім їх перевозили на торги до всіх міст та містечок Онтерії для подібної торговлі.

При несподіванім налеті на дім у китайській дільниці Торонта поліція арештувала голову цієї шайки, китайця Вилі Барка, і його білу жінку, Беті Джансон. Водночас викрито в їх домі увязнених 15 дівчат. Забрано до вязниці й певне число гостей-китайців.

Коли поставили китайця та його білу жінку перед поліційного суддю, то свідками проти них були всі дівчата, яких вони держали у своїй яскині розпусти. На головних свідків корони прокуратор вибрав Тересу Боднар і Джін Милер, обидві з Монтреалю.

Тереса Боднар, котра святкувала в день свого свідчення 18-ту річницю своїх уродин, розказувала судові, як вона дісталася в сіти китайців. Була в товаристві панни Мілер в одній із багатьох китайських ресторанів у Монтреалі, доїдаючи там обід. Обидві були без роботи та в біді. До них приступив загадочний китаєць, що довго передтим їх оглядав, і запронупував їм добру роботу в Торонті — десять долярів тижневої платні й удержання. Китаєць згодився охочо перевезти їх до Торонта. Дівчата погодилися і 14-го жовтня були перевезені китайцем у критому авті до Торонта. Тут їх відразу замкнули в домі Вилі Барка й пані Джансон; ті розказали їм „відробити" кошти перевозу з Монтреалю — 50 долярів — і щойно видати. Втікати не могли, бо їм загрожувано смертю, отже дівчата погодилися зі своєю долею. Оповідаючи це, Тереса Боднар підчеркнула, що вона ніколи передтим не зійшла з чесної дороги.

Її товаришка Джін Милер, якій минуло 20 літ, заявила, що, пригнічена бідою, вона була готова кинутися й на шлях розпусти. За кілька місяців у Торонті вона принесла Баркові і його жінці тисячу долярів нечесних приходів; з того вона дістала лиш незначну винагороду.

Суддя Джовнс узнав Барка і його білу жінку винуватими і заявив, що присуд видасть за два тижні. Покарано відразу всіх тих китайців, що гостили в домі Барка, і декотрих дівчат. Тереса Боднар і її товаришка були звільнені від кари за те, що посвідчили. Вони негайно зникли з Торонта у невідомі сторони.

Поліція не спочиває у заходах, щоб цілковито розбити в Торонті й провінції орґанізацію жовтих торговців „білим товаром".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

На народні цілі.

Тов. ім. Івана Франка, від. 372 У. Н. Союзу, на своїх річних зборах ухвалило виасиґнувати з товариської каси $10 та переслати ту жертву до Обєднання, призначуючи по $5 на Рідну Школу й інвалідів.

И. Ярема.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

На Рідну Школу.

Дня 9. січня ц. р. в місцевій церкві св. Покрови о. И. Фидима уділив св. Тайни Хрещення дитини гром. Вациків, довголітніх членів У. Н. Союзу. З цеї нагоди гром. Вацики справили хрестини в Народнім Домі. Тостмайстром на хрестинах був гром. І. Верещак. Він попросив до слова гром. М. Політила, який говорив про потребу помочі Рідній Школі. о. Филима говорив про те велике значіння, яке відограє тепер Рідна Школа у вихованню нашої молоди на рідних землях. Опісля переведено збірку, якою занявся М. Політило. Зібрано суму $9.85. Гроші переслано до Обєднання.

М. Політило.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

На поміч села Дичок, пов. Роґатин, зложили: Михайло Бережанський $10; Марія Береза $5; Марія Самборська $4; Марія Сташків, Марія Іванушка, Настя Іванців, Параня Фомкін, М. Іванців, Д. Галичин по $2; С. Бабський, Г. Сташків, Л. Тарновський, С. Гобер, Г. і М. Семусь, Текля Біляй, Д. Гобер, І. Галичин; І. Король, Настя Воробець, о. М. Кашуба, В. Цісик по $1; М. Більський, С. Пелехатий, Софія Кушала, О. Кацютій, Катерина Фурман, О. Ревюк, Марія Коман, Каролина Гебур по 50 ц.; Ева Перелин, І. Мельничук, Анна Зачетва й Ю. Кузів по 25 ц.; А. Рублевський 20 ц. Разом жертвовано $48.20 і ті гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

М. Бережанський.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

На Рідну Школу.

Сестрицтво Благовіщення Пр. Богородиці, від. 125 У. Н. Союзу, виасиґнувало з каси $5 і переслало до Обєднання з призначенням на Рідну Школу.

За Сестрицтво: **Параня Дмитрів, Розалія Попадюк, Іванна Подола.**

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

Відділ 204 У. Н. Союзу ухвалив на своїх річних зборах виасиґнувати з каси відділу $55, призначуючи по $25 на Рідну Школу й визвольну боротьбу, а $5 на пресовий фонд „Націоналіста". З тої суми переслано $25 до Обєднання на Рідну Школу, а $30 передано до Централі ОДВУ.

Микола Бливнак, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

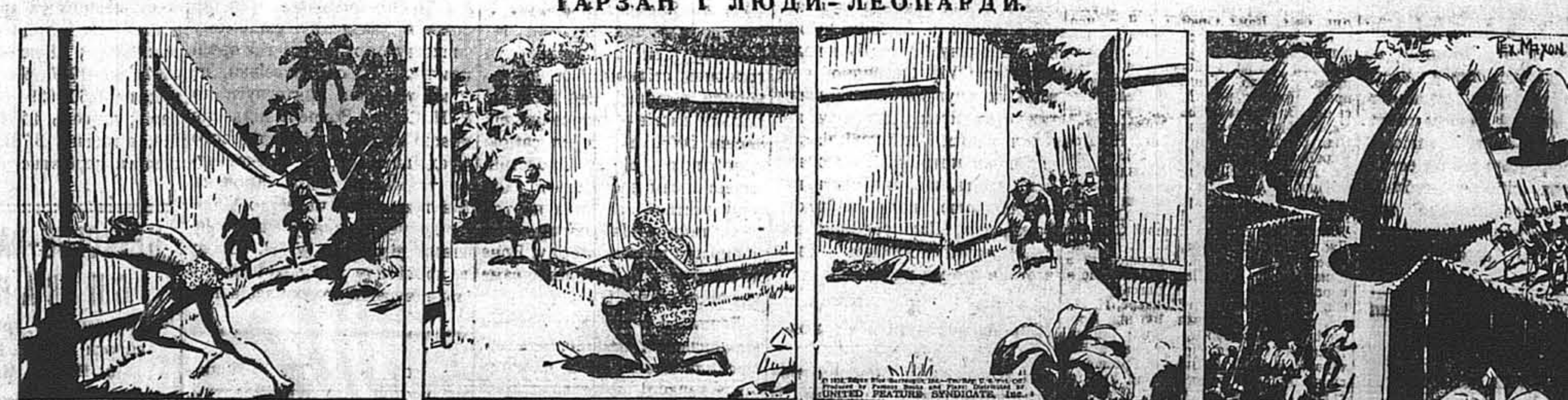
На Рідну Школу й Просвіту.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союзу, що здавна знане зі своєї постійної жертвенности на народні цілі, й цього року ухвалило на своїх річних зборах виасиґнувати з каси $15, а члени зложили $15.50, отже разом вислано до Обєднання $30.50, призначуючи $25.50 на Рідну Школу, а $5 на Просвіту. Жертвували: С. Гладкий і Л. Кулич по $1.25; В. Ґіль, М. Баран, Г. Шустикевич, А. Мазур, М. Косоноцький, С. Кот, І. Смеречанський по $1; В. Маланяк, Н. Заяць, С. Ґріца, Н. Пігура, С. Ленчук, Т. Ґіль, П. Жаревский і П. Грабар по 50 ц.; І. Миць, С. Сайчук, С. Підгурський, О. Яцків, А. Бусько, Н. Леуш, А. Тенюх і М. Харитчак по 25 ц.

М. Баран, секр.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(98)

Бачучи, що дикун з цілої сили до нього підбігає, Тарзан напружив усі свої мязи, щоб відчинити браму. Брама заскреготала і під напором велитенської сили почала розхилятися. На хвилю дикун спинився і зачудований дивився, що буде далі. Він дотепер знав, що щоб відчинити цю браму, треба було пять сильних людей. А тут те саме робить лиш один.

Відчинивши браму, Тарзан подався на другу сторону до своїх. Та дикун у тому моменті зорієнтувався, що треба щось робити. Блискавкою він натягнув стрілу на лука та намірився в напрямі Тарзана. Можливо, що Тарзан був би впав під цільним стрілом його лука, якби Орандо з другої сторони не побачив небезпеки й перший не завдав смерти дикунові від свого лука.

Орандова стріла тільки забриньчала і впилилася глибоко в груди дикуна, ще заки він запримітив, звідки вона походить. Тепер Тарзан рішуче закричав: „Смерть, або побіда! Вперед за мною!" Його воїни почали відважно вриватися до середини. Та в середині почали роздаватися грізні голоси юрби. Це люди-леопарди спішили на оборону свого замку.

Число людей леопардів було значно більше, ніж це уявляв собі Тарзан. Він думав, що велика частина з них розпорошилася по нетрях у погоні за ним, а в середині залишилася тільки горстка. Тимчасом їх було багато. Та скількиб їх тепер не було, Тарзан рішив звести з ними рішальну боротьбу. Він вірив в остаточну перемогу.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".